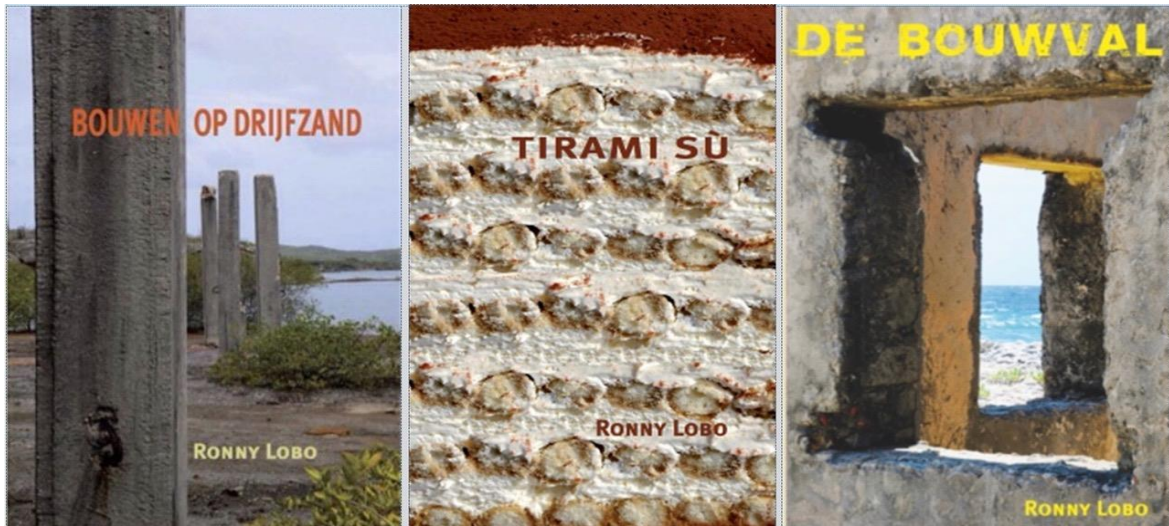

Presentatie 'De bouwval'

door Ronny Lobo

In mijn eerste roman *Bouwen op drijfzand* was een architect de hoofdpersoon, mijn alter ego, hoe kan het ook anders. In het verhaal verwerkte ik veel waar gebeurde feiten uit mijn beroepspraktijk (behalve de romance van Kenzo met zijn onweerstaanbare opdrachtgeefster Karin, dat was echt fictie, al gelooft niet iedereen mij). Hierna was ik niet van plan nog een roman te schrijven die aan mijn vak als architect gerelateerd was. Het werd *Tirami sù*, waarin Kenzo weliswaar terugkomt maar nu een bijrol vervuld. Het verhaal concentreert zich op de nazaten van de personages in *Bouwen op drijfzand*. Door de dubieuze ontwikkelingen bij de bouw van een groot bouwproject op Curaçao kon ik de verleiding niet weerstaan om mijn verbijstering, die steeds groter werd naarmate het project vorderde, van mij af te schrijven. Het werd dus toch weer een roman waarin het architectenvak terugkomt, maar dan vooral bij de uitvoering van bouwprojecten.

Hoe groter de projecten hoe zorgvuldiger men tegenwoordig pretendeert ermee om te gaan. Vanwege de grote financiële risico's. Men bedenkt dan ingewikkelde structuren van ontwerp, aanbesteding en de controle over de uitvoering. De duurste consultants worden ingehuurd voor begeleiding van het

hele proces. Die blijken echter vaak niet de meest integere figuren te zijn. Aan de goegemeente wordt het hele besluitvormingsproces als transparant voorgeschoteld. Als het al geheel uit de hand gelopen is blijkt dat er meerdere handen op één buik terecht zijn gekomen. En verschillende handen andere te hebben gewassen. Een echte vinger daarop leggen blijkt moeilijk, zo niet onmogelijk. Het grote geld is dan door enkelen al verdiend en de bevolking wordt geconfronteerd met voldongen feiten, eventuele parlementaire enquêtes ten spijt.

De Curaçaose politiek heeft mij altijd geïntrigeerd en tegelijkertijd juist daardoor weerhouden om er actief aan deel te nemen. Bij elke verkiezing worden nieuwe partijen gevormd, die beloven een einde te maken aan de zogenoemde traditionele politiek. Voor de kiezers schijnt integriteit van bestuurders volstrekt niet belangrijk te zijn. Soms denk je dat het een voordeel is als je voldoende op je kerfstok hebt als je de politiek in wilt. Dit geldt overigens niet alleen voor Curaçao, maar ook mondiaal. Gekozen volksvertegenwoordigers lopen al bij de vorming van nieuwe kabinetten over. Om minister te worden moet men tegenwoordig wel door een zekere screening, maar die omvat niet het hebben van een visie over de noden van het land. Degenen die een ministersstoel bemachtigen blijken er vaak een heel andere agenda op na te houden dan beloofd tijdens de verkiezingen.

Over het algemeen is men inventief in het vinden van de grenzen van de wet om tijdens de meestal korte regeerperioden daadwerkelijk de macht uit te oefenen, wat vaak genoeg fronsende staatsrechtgeleerden oplevert. Ook twijfelende rechters die conform de fundamenteën van onze trias politica niet graag op de stoel van de uitvoerende macht gaan zitten. In *De bouwval* komt dit allemaal aan de orde, tot zelfs een seksuele escapade tussen politieke tegenstanders.

Net zoals in mijn twee eerdere romans zijn er veel autobiografische elementen in dit boek verwerkt. Het waarheidsgehalte in mijn laatste roman is denk ik nog het grootst, althans voor zover ik het mij voorstel. Bepaalde zaken hebben zich n.l. achter de schermen waarschijnlijk afgespeeld zoals ik ze vermoedde. Zeker weten doe ik het niet. In *Bouwen op drijfzand* kwamen de aannemers slechts terloops aan bod. Gezien mijn jarenlange ervaring met aannemers, waarvan de meest bekende uit Nederland kwamen en op het eiland bleven hangen, koos ik

deze keer voor een gelijksoortige aannemer als hoofdpersoon, Willem de Wilde. Die groeit op in de Jordaan en werkt zich in Nederland zonder al te veel bouwkundige opleiding op tot uitvoerder bij een groot bouwbedrijf. Hij is zelf erg ondernemend en voert met zijn privébedrijfje en hulp van zijn vader, die timmerman is, ook eigen werkjes uit en maakt zich in de buurt geliefd als suiker-Willem. Hij wordt door het bouwbedrijf begin jaren 70 naar Curaçao uitgezonden om volkswoningen te bouwen. Zijn naïeve vrouw Monique gaat met enige tegenzin mee, alsmede hun kleine kinderen Theo en Frans. Op Curaçao completeert Karolien het gezin. Het gaat Willem voor de wind en in korte tijd is hij een bekende persoonlijkheid in de gemeenschap. Van de ouwe rotten in het vak leert hij hoe aannemers politici bevriend houden en vrij spel creëren voor de bepaling van het bouwbudget. Via zogenaamd transparante procedures onder leiding van dure consultants, waarbij zelfs notarissen worden ingezet, worden de meest lucratieve deals gesmeed. Maar deze keer eindigt het in een bouwval waar zelfs Willems oprechte zoon Theo geen uitweg voor heeft. Dat zijn vaders geestelijke vermogen dit allemaal niet meer hoeft te verwerken is eerder een voordeel dan een nadeel.

Voor de lezers die ingewerkt zijn in de omstandigheden en relaties op Curaçao zullen veel figuren herkennen. Ik heb het aangedurfd om levensechte voornamen te gebruiken, soms gecombineerd met achternamen van andere duistere figuren. Sommigen waarvoor ik niets hoefde te vrezen heb ik gewoon bij naam genoemd, zoals mijn oude baas Tom Janga. Daar heb ik veel schik aan beleefd. Diverse lezers proberen uit de fictie van het verhaal de werkelijkheid te destilleren. Hoewel veel gebeurtenissen aan de werkelijkheid grenzen, althans zoals ik mij die voorstelde, durfde ik die niet letterlijk neer te pennen. Dan zou ik misschien niet meer met hetzelfde gemak met mijn rug naar de deur kunnen zitten.

Een van de thema's die ik graag wilde verwerken in mijn derde roman is integriteit en hoe goed en kwaad samengaan. Sterker nog, elkaar completeren. Op Curaçao heb je een paar zogenoemde "untouchables", mensen die hun ziel weer terugkopen met z.g. liefdadigheid. Ze bestelen de overheid en het volk, maar geven een deel terug in de vorm van donaties aan de gemeenschap. Willem werkt zich in het verhaal op tot expert hierin. 'Wat ik minder aan belasting betaal, geef ik weg aan goede doelen. Zo bepaal ik tenminste waar

het geld terecht komt,' zegt hij al op jonge leeftijd. Dat succes betrekkelijk is ondervindt hij aan den lijve.

Tenslotte nog een dankwoord aan de mensen die mij bijstonden. Net zoals bij mijn eerdere romans was Peter de Rijk mijn sparring partner en had ik drie proeflezers, mijn zus Sonia en het leraren echtpaar Roberto en Patricia Polsbroek. De gepensioneerde aannemer Theo van Bergen, uit de goeie ouwe tijd, deed mij zonder enige terughoudendheid of schaamte de geheime aannemersstreken van toen uit de doeken. De ex-officier van justitie Gisèle Veen-Jonkhout stond model voor hoofdofficier Gisela uit de roman. Zij liet mij kijken in de keuken van het OM, onthulde mij sappige details van een aantal spraakmakende arrestaties in corruptie zaken en gaf aan waar menselijkerwijs hun grenzen lagen. En natuurlijk dank ik opnieuw mijn vrouw Denise als mijn steun en toeverlaat en mijn familie en vrienden voor hun luisterende oren. Last but not least, ook namens alle Caribische schrijvers, dank aan Franc Knipscheer en zijn vrouw Anja, voor het jarenlang met enorme passie uitgeven van onze boeken.

Ik dank jullie voor jullie aanwezigheid en hoop dat jullie zullen genieten van *De bouwval* en de andere boeken die vandaag gepresenteerd worden.

Bron: OOGST in Podium Mozaïek, 20 november 2022